

Leto v prírode. Leto s „appkou.“ Leto s občianskou vedou

Leto a prázdniny sú pre nás všetkých, malých i veľkých, príležitosťou dobiť baterky aj v prírode. Chceli by ste sa naučiť niečo nové len tak pre radosť? A zároveň pomôcť vede? Že to sa ako dá? Pribalíte si na výlet smartfón a stiahnite si niektorú z aplikácií na spoznávanie prírody. A leto s občianskou vedou sa môže začať.

Človek je prirodzene zvedavý a rád spoznáva nové veci. Znie to ako ideálny predpoklad pre vedu. A hoci nie sme všetci skutočnými odborníkmi – vedcami a výskumníkmi, pomôcť vede vieme každý z nás.

Čoraz populárnejšou sa totiž stáva takzvaná občianska veda. Vlastné pozorovania, fotografie, videá, štatistiky, ale aj nové informácie, porovnávanie patria práve k pojmu občianska veda.

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) tento trend predstavuje v online kurze [Začnime si s občianskou vedou](#). „Kurz sme pripravovali v spolupráci s **University College London**. Zaujať môže vedcov, knihovníkov, študentov, žiakov, ale aj rodičov a ich deti. Kurz je **v slovenskom jazyku a prebieha na platforme [eu.citizen-science](#)**. Je určený tým, ktorí majú záujem hlbšie nazrieť do tajomstiev občianskej vedy a svojimi skúsenosťami, aktivitou, tvorivosťou a zvedavosťou prispieť k rozvoju vedy a zmene politik na Slovensku. Súčasne sa snažíme [prezentovať projekty občianskej vedy](#), ktoré na Slovensku prebiehajú, a to formou rozhovorov s reprezentantmi občianskej vedy, ktoré sú súčasťou kurzu,“ približuje obsah kurzu Zuzana Stožická z CVTI SR.

Občiansku vedu reprezentujú rôzne aplikácie. Je to šikovný spôsob, ako ju dostať nielen „do mobilov“, ale aj do praxe. Tí, ktorí leto plánujú stráviť túlaním sa, môžu do batohu pribaliť aj smartfón a stiahnuť si niektorú z aplikácií:

- Medzinárodná aplikácia [iNaturalist](#) umožňuje zaznamenávať pozorovania rastlín a živočíchov. Ak neviete určiť druh, môže sa vám to podariť pomocou návrhov aplikácie. Prípadne v spolupráci so zapojenými odborníkmi. Aplikácia ponúka vizuálne podobné druhy a druhy pozorované blízko vašej lokality, pričom mnoho názvov je preložených aj do slovenčiny. Pozorovania overené odborníkmi sa dostávajú do medzinárodnej otvorenej databázy Global Biodiversity Information Facility, kde ich môžu využiť vedci z celého sveta alebo pracovníci správy chránených území.
- [Visitor](#) je aplikácia vedcov z Centra biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied. Umožňuje mapovať šírenie nepôvodných (invázných) druhov rastlín a živočíchov na Slovensku. O každom skúmanom druhu sa môžete v aplikácii dozvedieť bližšie informácie. Napríklad ako ho určiť, odkiaľ pochádza, aké sú dôsledky jeho zavlečenia alebo akými metódami sa môže odstraňovať z našej prírody.
- Viete, aké lienky u nás môžeme stretnúť okrem tej najznámejšej – sedembodkovej? Viete, že niektoré druhy majú viac farebných variant? Milovníci lienok iste ocenia aplikáciu [European Ladybirds](#), ktorá má aj slovenskú jazykovú verziu. Na jej vývoji spolupracovala slovenská vedkyňa Sandra Viglášová.
- Francúzska aplikácia [Pl@ntnet](#) sa špecializuje na poznávanie rastlín. Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica pripravilo pre slovenských učiteľov a lektorov trojdielny online kurz [Hurá von s Pl@ntnetom](#), kde sa dozvedia, ako využívať aplikáciu Pl@ntnet na oživenie prírodovedného vyučovania v exteriéri. Kurz je k dispozícii od roku 2021. Odvtedy už aplikáciu spoznali mnohí učitelia a úspešne ju používajú so žiakmi na vyučovaní, napríklad pri mapovaní výskytu rastlín v okolí školy alebo aj doma na záhrade.

Pozdáva sa vám takýto spôsob spoznávania prírody? Spája zábavu a nové informácie. Zároveň však poskytuje vedcom údaje do medzinárodných databáz. Čo všetko je súčasťou fenoménu občianskej vedy zistíte v online kurze [Začnime si s občianskou vedou](#).

Kontakt pre médiá – Komunikačný odbor Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

tel: 02/59 374 253, tlacove@minedu.sk

Kontakt pre médiá – Centrum vedecko-technických informácií SR:

Eva Vašková, tel.: 02/ 69 25 113, eva.vaskova@cvtisr.sk